

VII. KRONIKA

DOROCZNA SESJA SOCIÉTÉ D'HISTOIRE DU DROIT W PARYŻU I SESJA COMMISSION INTERNATIONALE POUR L'HISTOIRE DES ASSEMBLÉES D'ETATS W PARYŻU — W DNIACH 3—8 CZERWCA 1957 r.

W dniach 3—8 czerwca 1957 r. odbywały się w Paryżu równolegle dwa międzynarodowe zjazdy historyków prawa: 1) *Journées d'Histoire du Droit*, organizowane przez paryską *Société d'Histoire du Droit* oraz 2) Sesja *Commission Internationale pour l'Histoire des Assemblées d'Etats*. W zjazdach tych uczestniczyli ze strony Polski prof. Juliusz Bardach, prof. Michał Sczaniecki oraz bawiący w tym czasie w Paryżu, prof. Jakub Sawicki. Fakt równoległego odbywania się w Paryżu obu sesji, i to w samym Paryżu wpłynął na stosunkowo dużą ich liczebność. Wielu uczestników było równocześnie zainteresowanych obu zjazdami. Tak więc poza uczonymi francuskimi, belgijskimi i holenderskimi, którzy na ostatnich *Journées* (w Gronindze w 1955 r. i w Strassburgu w 1956 r.) tworzyli najliczniejsze grupy, w zjazdach tegorocznych licznie wystąpili uczeni włoscy. Udział w zjazdach wzięli też przedstawiciele Czechosłowacji (prof. Vaněček), Związku Radzieckiego (prof. Porszniew), Niemiec — NRF (prof. W. Kienast), Austrii (prof. H. F. Schmid), Anglii, Stanów Zjednoczonych, Afryki Południowej, Jugosławii i Szwecji. Obrady obu sesji toczyły się zasadniczo oddzielnie — niektóre jedynie zebrania odbywały się wspólnie.

I. Na program obrad sesji *Société d'Histoire du Droit* złożyła się, jak zawsze, dość pokaźna ilość referatów o tematyce przypadkowej z różnych dziedzin historii państwa i prawa. W tegorocznej sesji stosunkowo mniej czasu poświęcono tematyce prawa rzymskiego, dość dużo natomiast referatów odnosiło się do historii prawa innych niż Francja krajów europejskich. Z Polski zgłoszone były dwa referaty: prof. Vetulaniego i Sczanieckiego. Niestety jednak prof. Vetulani — ze względu na trudności dewizowe nie mógł do Paryża dojechać. Referat prof. Sczanieckiego pt. *Les institutions de la Poméranie Occidentale sous le régime suédois et brandebourgeois (1648—1815)* wywołał ożywioną dyskusję, w której zwrócono szczególną uwagę na pewne analogie między położeniem Pomorza Zachodniego oraz zachodnich księstw niemieckich w I Rzeszy (prof. Feenstra, Harsin, Petot i in.).

II. Na konferencji *Commission Internationale pour l'Histoire des Assemblées d'Etats* wygłoszono szereg referatów spośród których do najciekawszych należały: referat przewodniczącej Komisji prof. H. Cam z Cambridge (USA) o immunitetach średniowiecznych w Anglii i stosunku ich do monarchii, prof. M. Marongiu z Pizy o Janie Bodin i wpływach jego teorii na zgromadzenia stanowe, prof. M. F. Dumont z Paryża o reprezentacji kleru we Francji, w Stanach Generalnych i prowincjonalnych. Do referatów związanych z historią ustroju państw słowiańskich, które wywołały duże zainteresowanie, zaliczyć należy referat prof. V. Vaněčka z Pragi o trzech rodzajach zgromadzeń stanowych w państwie czeskim XVI stulecia oraz referat prof. H. F. Schmidta z Wiednia o genezie parla-

mentów w krajach słowiańskich. Ten ostatni, oparty głównie na analizie filologicznej, wywołał ożywioną wymianę zdań i spowodował szereg uzupełnień. Osobno należy wymienić referaty uczonych radzieckich — nieobecnego na konferencji M. Kosminskiego i prof. F. Porszniewa, które zostały przyjęte bardzo przychylnie.

Na konferencji omówiono m. in. sprawę przygotowania referatów na światowy kongres nauk historycznych, który ma się odbyć w 1960 r. w Sztokholmie. Na trzy referaty, które zgłasza Komisja na kongres, dwa zaproponowano przedstawicielom krajów socjalistycznych, w tym jeden o reprezentantach miast i ich roli w reprezentacjach stanowych — uczonemu polskiemu, prof. K. Koranyiemu.

Warto dodać, że ogólną atmosferę konferencji cechowała duża życzliwość przeważającej większości uczestników konferencji w stosunku do uczonych krajów socjalistycznych, którzy brali w niej po raz pierwszy liczniejszy udział (Polska była reprezentowana już na konferencji w 1955 r. przez prof. B. Leśnodorskiego). Chęć zacieśnienia współpracy znajdowała m. in. wyraz w uchynieniu wniosków, które mogłyby ją podważyć. Tak na przykład uczestnicy obrad uchylili się od propozycji zgłoszonych przez przedstawicieli zachodnioeuropejskiego *Conseil d'Europe* o związaniu obrad Komisji w roku przyszłym z imprezami naukowymi tego *Conseil*, który organizuje je w ramach światowej wystawy w Brukseli.

III. Zjazdy paryskie dały okazję polskim historykom prawa do dalszego pogłębienia kontaktów międzynarodowych. Zaznacza się to najwyraźniej na odcinku publikacji prac i artykułów polskich w czasopiśmie prawnohistorycznych zagranicznych. Zbliżenie to ułatwione zostało dzięki licznym spotkaniom towarzyskim organizowanym przez kolegów paryskich i wspólnej wycieczce do Chantilly i Royaumont.

W czasie swego pobytu we Francji prof. Szczaniecki skorzystał z zaproszenia wydziału prawa w Dijon by udać się tam i wygłosić wykład zorganizowany przez Uniwersytet i Wydział Prawa w Dijon dnia 12 VI 1957 r. W wykładzie swym pt. *La formation de l'unité polonaise (XIII—XIV s.)* prelegent zwrócił główną uwagę na pewne analogie w procesie zjednoczenia we Francji i w Polsce. Aktualizując zaś referat do spraw burgundzkich przeprowadził próbę porównania sytuacji apañu burgundzkiego z sytuacją lenna mazowieckiego w Polsce. Prelegent nie pominął też roli, jaką w ostatnim etapie jednoczenia państwa polskiego odegrał książę gniewkowski Władysław Biały — znany mieszkańcom Dijon z nagrobka, który wznosi się w kościele St. Bénigne w Dijon.

J. B. i M. S.